

dr inż. Kazimierz Orzechowski  
Akademia Obrony Narodowej  
Wydział Strategiczno-Obronny  
Instytut Ekonomii i Logistyki

### **„Fiskalne determinanty innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce”.**

Polskie małe przedsiębiorstwa będące praktycznie „mikro” przedsiębiorstwami rodzinnymi, zatrudniającymi najczęściej 1-3 osób, borykają się z utrzymaniem płynności finansowej. Wprowadzanie innowacyjnych technologii czy metod zarządzania, wymaga nakładów finansowych. W perspektywie utraty płynności finansowej, wprowadzanie innowacji schodzi na dalszy plan. Programy pomocowe mogą jedynie w niewielkim stopniu zmienić sytuację. Potrzebne są tu kompleksowe rozwiązania systemowe, które mogłyby poprawić kondycję finansową takich przedsiębiorstw. Duże możliwości w tym zakresie istnieją w samym systemie podatkowym, przy czym nie chodzi tu o obniżanie podatków (co byłoby również wskazane) lecz o technikę jego rozliczeń i poboru. Obecny system podatkowy wymusza kredytowanie budżetu – przez przedsiębiorstwa, zwłaszcza sposób rozliczania podatku od wartości dodanej (VAT), jest to sprzeczne z zasadą dogodności opodatkowania sformułowanej przez Adama Smitha.<sup>1</sup> Przestrzeganie tej zasady nie zmniejszy wpływów do budżetu, a znacznie zwiększy zdolności płatnicze małych przedsiębiorstw, przyczyniając się do zniesienia jednej z barier wprowadzania na szerszą skalę innowacji do tychże przedsiębiorstw.

### **Rozdział I. Charakterystyka polskich małych przedsiębiorstw.**

Klasyfikacja przedsiębiorstw na małe i średnie w poszczególnych krajach zarówno Unii Europejskiej jak i na świecie przebiega zwykle w oparciu o kryterium ilości zatrudnionych pracowników. Przy czym część krajów definiuje w aktach normatywnych wprost pojęcie małego i średniego przedsiębiorstwa, natomiast w części krajów klasyfikację taką stosuje się tylko dla potrzeb statystycznych.<sup>2</sup> Definiowanie w aktach prawnych małego czy średniego przedsiębiorstwa dokonuje

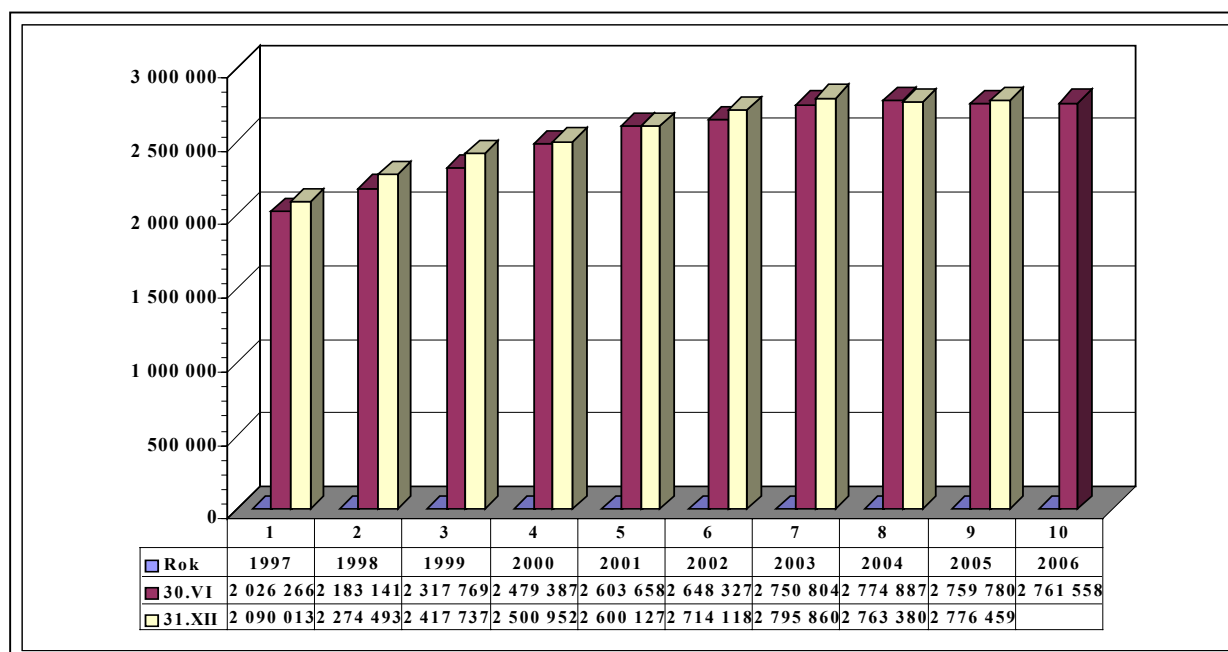
---

<sup>1</sup> A. Smith, *Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów*, PWN, Warszawa 1954, t.II, s.472.

<sup>2</sup> Patrz - B.Korkozowicz „Małe i Średnie Przedsiębiorstwa na Świecie” Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, 2000 - <http://www.parp.gov.pl/publikacja14.php>

się najczęściej w sytuacji gdy w danym kraju istnieją odrębne uregulowania prawne dotyczące takich podmiotów gospodarczych. Dotyczy to w szczególności krajów Unii Europejskiej z uwagi na to, że wiele programów pomocowych skierowana jest właśnie do małych i średnich przedsiębiorstw. W Polsce po raz pierwszy małe i średnie przedsiębiorstwa zostały zdefiniowane w ustawie z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej.<sup>1</sup> Zawarte w tej ustawie definicje były przedmiotem krytyki, ponieważ nie przystawały do polskiej rzeczywistości. Środowiska akademickie na wielu konferencjach i sympozjach poświęconych problematyce małych i średnich przedsiębiorstw postulowały wprowadzenie kategorii „mikroprzedsiębiorstwa”, ponieważ takowe stanowią w Polsce trzon gospodarki. Postulaty te ustawodawca uwzględnił w ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. - o swobodzie działalności gospodarczej wprowadzając definicję „mikroprzedsiębiorcy”<sup>2</sup>

**Wykres 1 Liczba osób fizycznych prowadząca działalność gospodarczą w latach 1997-2006.**



Zródło: GUS Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w I półroczu 2006 - Informacje i opracowania statystyczne 2006.

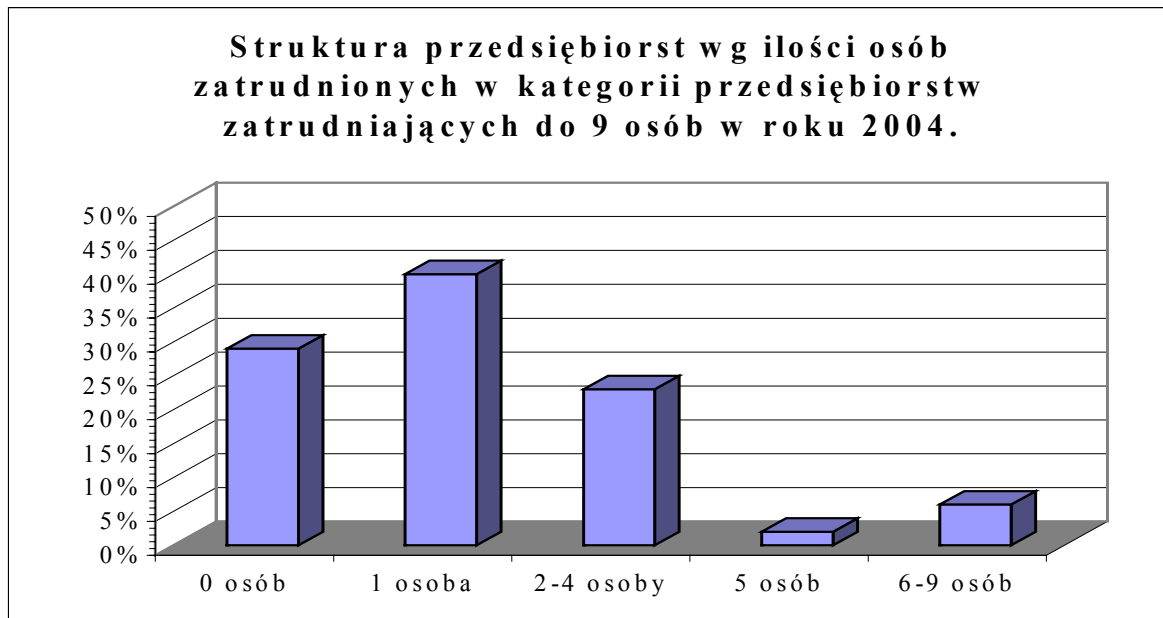
<sup>1</sup> Dz.U.nr 101 z 1995r. poz. 1178 Rozdział 6 Mali i średni przedsiębiorcy.

<sup>2</sup> Dz.U.nr 173 z 2004 r. poz. 1807 Rozdział 7 Mikroprzedsiębiorcy, mali i średni przedsiębiorcy art.104 - Za mikroprzedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:

1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz

2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro.

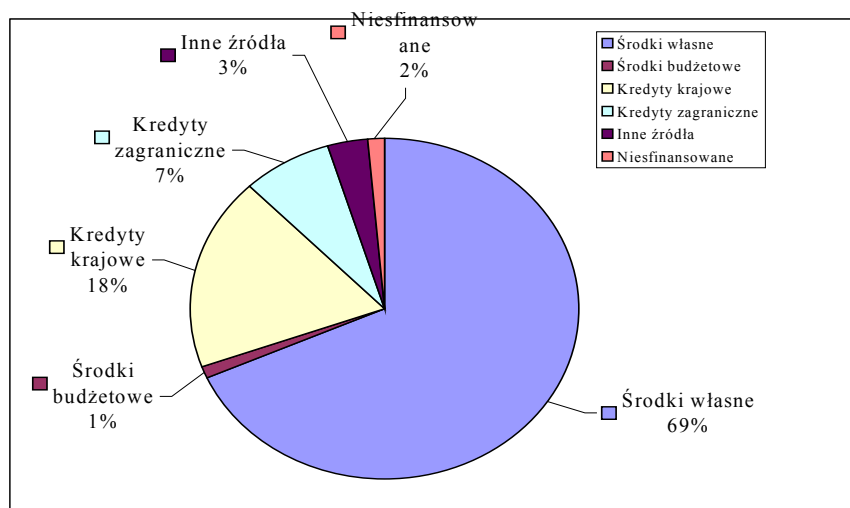
**Wykres 2 Struktura przedsiębiorstw wg ilości osób zatrudnionych w 2004 roku.**



Źródło: Reprezentacyjne badanie najmniejszych przedsiębiorstw realizowane na formularzu SP-3 za 2004 r. zostało przeprowadzone w okresie marzec – wrzesień 2005 r. przez GUS.

Głównym źródłem finansowania inwestycji polskich mikroprzedsiębiorstw są źródła własne co potwierdzają badania przeprowadzone przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości<sup>1</sup>.

**Wykres 3 Źródła finansowania inwestycji polskich małych przedsiębiorstw.**



Źródło: Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2004-2005 PARP 2006 str. 36

Analizując poziom inwestycji w tych przedsiębiorstwach w tym samym okresie można stwierdzić, że przedsiębiorstwa te są niedoinwestowane, co jest efektem między innymi nienajlepszej kondycji finansowej polskich mikroprzedsiębiorstw.

Z badań przeprowadzonych przez Polską Agencję Rozwoju przedsiębiorczości wynika, że prawie 80% badanych firm nie przeprowadziło w przeszłości żadnego projektu inwestycyjnego. Wśród przedsiębiorstw, które przeprowadziły jakikolwiek projekt inwestycyjny zdecydowaną większość (około 2/3) stanowiły firmy, które dokonały inwestycji w ostatnim roku. (2004) <sup>2</sup>

Analizując działalność innowacyjną w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw należy uwzględnić ich specyfikę działania, zwłaszcza w mikroprzedsiębiorstwach. Innowacyjność mikroprzedsiębiorstw będzie znacznie mniejsza, aniżeli w grupie większych przedsiębiorstw, wynika to z faktu iż małe przedsiębiorstwa działają najczęściej w oparciu o jeden rodzaj produktu, co zmniejsza możliwości wprowadzania innowacji, zarówno w zakresie konstrukcji, technologii czy też procedur działania w stosunku do większych firm o różnorodnej ofercie i bardziej złożonej strukturze organizacyjnej.

**Tabela 4 Innowacyjność przedsiębiorstw według klas wielkości przedsiębiorstw**

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa, które w latach 2001-2003				
	wprowadziły				
	przynajmniej jeden nowy lub ulepszony produkt i/lub proces	tylko		zarówno innowacje produkt, jak i innowacje proces	realizowały przerwany lub nie ukończony projekt innowacyjny
		innowacje produkt	innowacje proces		
w % ogółu przedsiębiorstw					
<b>OGÓŁEM</b>	22	4,5	10,1	7,4	5
<b>Przedsiębiorstwa małe (10—49 pracujących)</b>	<b>18,3</b>	<b>4,3</b>	<b>8,8</b>	<b>5,2</b>	<b>3,8</b>
Przedsiębiorstwa średnie (50—249 pracujących)	37,1	5,3	14,8	17	9,5
Przedsiębiorstwa duże (powyżej 249 pracujących)	56,9	5,2	25,5	26,2	20,5

Źródło: [www.stat.gov.pl/dane\\_spol-gosp/finanse\\_pod\\_gosp/index.htm](http://www.stat.gov.pl/dane_spol-gosp/finanse_pod_gosp/index.htm)

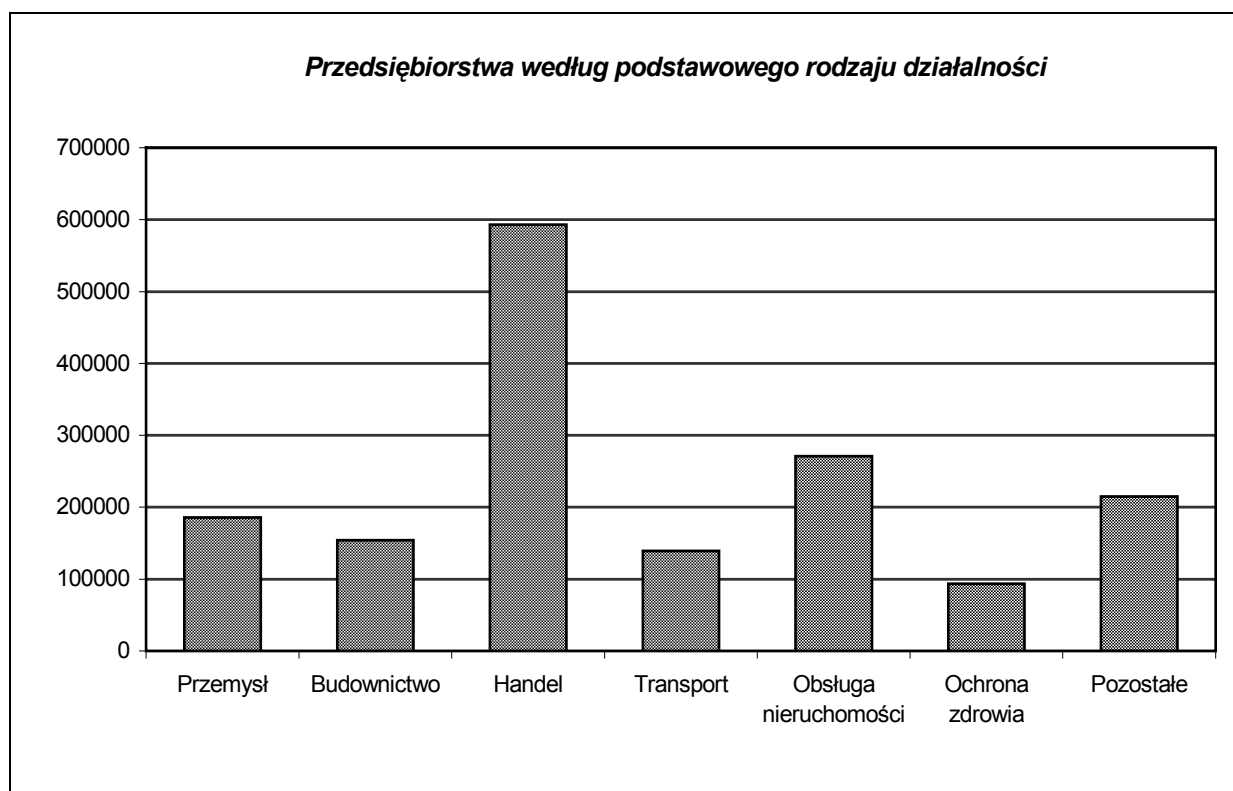
<sup>1</sup> Raport o Stanie Sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Polsce w Latach 2004 –2005 str.36

<sup>2</sup> Raport o Stanie Sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Polsce w Latach 2004 –2005 str.71

W porównaniu z piętnastoma krajami Unii Europejskiej najgorzej wypadają polskie małe przedsiębiorstwa – w UE 39% wprowadziło innowacje.<sup>1</sup>

Przedstawione wyżej dane potwierdzają słuszność tezy, że polskie małe i średnie przedsiębiorstwa, zwłaszcza “mikroprzedsiębiorstwa” z uwagi na ich nie najlepszą kondycję finansową wymagają szerszych rozwiązań systemowych wspierających wprowadzanie innowacyjnych metod działania zarówno w obszarze innowacyjności produktów jak i organizacji technik sprzedaży. Duże znaczenie będą tu miały szczególnie innowacje w drugim z wymienionych obszarów z uwagi iż najwięcej polskich mikroprzedsiębiorstw działa w sferze handlu co przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 5 Przedsiębiorstwa wg rodzaju działalności.**



Źródło: [http://www.stat.gov.pl/dane\\_spol-gosp/finanse\\_pod\\_gosp/dzialanosc\\_gosp/2004/index.htm](http://www.stat.gov.pl/dane_spol-gosp/finanse_pod_gosp/dzialanosc_gosp/2004/index.htm)

<sup>1</sup> Raport o Stanie... op.cit. str .38

## Rozdział II. Zasada dogodności opodatkowania w polskim systemie podatkowym.

Sformułowane w XVIII wieku przez Adama Smitha<sup>1</sup> zasady podatkowe, znalazły swe trwałe miejsce we współczesnej doktrynie. Co nie oznacza, że zasady te postrzegane w kontekście współczesnej gospodarki nie wywołują wielu kontrowersji - zwłaszcza dotyczy to sprawiedliwości podatkowej wynikającej z zasady równości opodatkowania.<sup>2</sup> W ostatnim okresie coraz bardziej zwraca się uwagę na zasadę taniości opodatkowania, na którą szczególną uwagę zwracał również autor w swej dysertacji doktorskiej. Jednak w polskiej myśli podatkowej zbyt mało uwagi poświęca się zasadzie dogodności opodatkowania, która nie pozostaje przecież bez wpływu na rozumienie sprawiedliwości podatkowej przez ogół podatników, a nie tylko specjalistów zajmujących się sferą podatków zarówno w sensie ekonomicznym, społecznym, czy też nauk o zarządzaniu. W gospodarce, której trzon stanowią niedofinansowane mikroprzedsiębiorstwa, przestrzeganie tej zasady ma szczególne znaczenie dla rozwoju gospodarczego, wzrostu przedsiębiorczości jak również na wprowadzanie innowacji w istniejących już przedsiębiorstwach. Z uwagi na bardzo szeroki zakres zagadnień związanych z zasadą dogodności opodatkowania, w dalszej części ograniczę się do zaprezentowania jedynie niektórych kwestii dotyczących rozliczeń podatku od wartości dodanej (VAT), które najbardziej jaskrawo obrazują kredytowanie przez przedsiębiorców budżetu państwa, należy do nich art. 19 ust. 11 ustawy o podatku od towarów i usług. Zaliczki na dostawę towarów i usług stosuje się najczęściej w sytuacji gdy dwa współpracujące ze sobą przedsiębiorstwa mają nierówny status finansowy. Dające zaliczkę przedsiębiorstwo kredytuje swojego kontrahenta umożliwiając mu wykonanie usługi czy też produktu, dotyczy do zwłaszcza sytuacji gdy zleceniobiorca musi ponieść większe nakłady finansowe, by zrealizować zamówienie. W przypadku gospodarki rynkowej i dużej konkurencji, rzadsze

---

<sup>1</sup> - Patrz – A. Smith „Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów” Warszawa 1954 r

1. Zasada równości opodatkowania – dotycząca ustalania podatku w taki sposób, aby każdy zależnie od korzyści (dochodu) jakie uzyskuje pod opieką państwa, przyczyniał się do jego utrzymania.
2. Zasada pewności opodatkowania – sprowadza się do precyzyjnego i zrozumiale określonego terminu płatności, sposobu zapłaty oraz wysokości samego podatku.
3. Zasada dogodności opodatkowania – jest postulatem pod adresem prawodawcy, aby podatek był pobierany w takim czasie i taki sposób, aby podatnikowi było najdogodniej go zapłacić.
4. Zasada taniości opodatkowania – dotyczy ograniczenia kosztów poboru podatku, ale również zawiera postulat ochrony źródeł opodatkowania.

<sup>2</sup> Szerzej patrz - A.Gomułowicz, zasada sprawiedliwości podatkowej, Dom Wydawniczy ABC, 2001; Red. J.Ostaszewski, Z.Fedorowicz, T.Kierczyński, Teoretyczne podstawy reformy podatków w Polsce, Difin, Warszawa 2004, rozdział 3 – Podatki a sprawiedliwość społeczna.

są przypadki poboru zaliczek jako zabezpieczenia przed wycofaniem się z transakcji. Pobór podatku od towarów i usług w takim przypadku jak to stanowi art. 19 ust 11 ustawy o podatku od towarów i usług<sup>1</sup>, jest więc niczym innym jak kredytowaniem budżetu przez przedsiębiorstwa o najsłabszej kondycji finansowej. Analizując ewolucje przepisów dotyczących tej kwestii można wnioskować, że zachodzące w przepisach zmiany pogarszają sytuacje podatników w tym zakresie. Dowodzi tego zmiana w dniu 21 kwietnia 2005 r.<sup>2</sup> brzmienia ust. 12 tegoż art., który przed zmianą brzmiał: *„Przepis ust. 11 stosuje się odpowiednio w przypadku eksportu towarów, jeżeli otrzymano co najmniej 50 % ceny oraz gdy: 1) wywóz towarów nastąpi w ciągu 6 miesięcy, licząc od dnia otrzymania tej części należności; 2) eksporter przedstawił w urzędzie skarbowym zabezpieczenie majątkowe kwoty zwrotu różnicy podatku, o której mowa w art. 87 ust. 2. Przepis ust. 11 stosuje się odpowiednio w przypadku eksportu towarów, jeżeli wywóz towarów nastąpi w ciągu 6 miesięcy, licząc od dnia otrzymania części należności.”*, natomiast po zmianie : *„Przepis ust. 11 stosuje się odpowiednio w przypadku eksportu towarów, jeżeli wywóz towarów nastąpi w ciągu 6 miesięcy, licząc od dnia otrzymania części należności.”*.

Z pozoru wygląda na to, że ustawodawca dokonując zmiany brzmienia art. 19 ust. 12 cytowanej ustawy stworzył korzystniejszą sytuację prawną podatnikom otrzymującym zaliczki na poczet dostaw i usług, zmniejszając jednocześnie zawilość brzmienia tegoż przepisu. Zmiana ta niestety nie prawiała w tym względzie żadnego z tych elementów. Należy zwrócić tu uwagę, że wprawdzie zniesiony został obowiązek przedkładania urzędowi skarbowemu zabezpieczenia majątkowego przez eksporterów, ale jednocześnie wprowadzono obowiązek odprowadzenia tegoż podatku od wszystkich zaliczek a nie tylko od tych gdy kwota zaliczki przekracza 50 % całej dostawy. Treść tegoż przepisu została wprawdzie uproszczona, lecz nie rozwiało to wątpliwości co do interpretacji zastosowania stawki „0%” czy też „22%” jakie pojawiały się zarówno w doktrynie jak i praktyce stosowania prawa przez organy podatkowe. Świadczy o tym ilość orzeczeń sądowych jak i pism urzędów skarbowych w sprawie interpretacji tego przepisu.<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> Jeżeli przed wydaniem towaru lub wykonaniem usługi otrzymano część należności, w szczególności: przedpłatę, zaliczkę, zadatek, ratę, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą jej otrzymania w tej części.

<sup>2</sup> Dz.U.nr 90 z 2005 r. poz.756 Zmiana ustawy o podatku od towarów i usług oraz zmiana niektórych innych ustaw.

<sup>3</sup> Patrz – Orzeczenia do tego przepisu zamieszczone w wydawnictwie elektronicznym Lex Polonica wydawane przez Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis Sp. z o.o.

Wprowadzenie art. 21 ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług umożliwia małym podatnikom realizację zobowiązań podatkowych w tym zakresie w chwili otrzymania należności za sprzedany produkt, lecz z uwagi na to że kontrahent otrzymujący taką fakturę może odliczyć ten podatek dopiero w chwili zapłaty należności,<sup>1</sup> komplikuje to rozliczenia u odbiorców, którzy nie chcą zawierać transakcji z „małymi podatnikami”, stąd też niewielkie zainteresowanie taką formą rozliczeń.

Konstrukcja przepisów uprawniających podatnika do obniżenia podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w otrzymanych fakturach, nie tylko narusza zasadę dogodności opodatkowania, ale jest odstępstwem od ogólnie przyjętych norm obrotu prawnego. Potwierdza to sentencja wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 29 września 2004 r. FSK 965/2004 „Zgodnie z art. 19 ust. 3 i ust. 3a ustawy o VAT (...) O otrzymaniu towaru w świetle powyższego przepisu świadczą okoliczności faktyczne potwierdzające przejście towaru do dyspozycji nabywcy, nie zaś okoliczności istotne z punktu widzenia prawa cywilnego, jak przejęcie własności, posiadania.”<sup>2</sup> Obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wydania towaru, wykonania usługi lub wystawienia faktury – (art. 19<sup>3</sup>) zaś odliczenie podatku może nastąpić gdy spełnione są łącznie te warunki ( art. 86 ust.12<sup>4</sup>). Zgodnie zaś z zasadami obrotu prawnego transakcja kupna-sprzedaży następuje w chwili gdy obydwie strony akceptują warunki jej dokonania – wynika to art. 535 kodeksu cywilnego, uwzględnienie w rejestrze otrzymanej faktur jest przecież niczym innym jak zaakceptowaniem transakcji. Użycie w tym przepisie takiego sformułowania świadczy o tym, że ustawodawca świadomie opóźnił termin do odliczenia podatku naliczonego. Dotyczy to najczę

---

<sup>1</sup> Jest to zgodne z zasadą iż odliczenie może nastąpić wówczas jeśli powstało zobowiązanie po stronie dostawcy – patrz art. 86 ust. 16 cytowanej ustawy.

<sup>2</sup> Tamże.

<sup>3</sup> Art. 19. 1. Obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wydania towaru lub wykonania usługi, z zastrzeżeniem ust. 2-21, art. 14 ust. 6, art. 20 i art. 21 ust. 1.

2. Jeżeli podatnik wysłał towar nabywcy lub wskazanej przez niego osobie trzeciej, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wydania towaru jednej z tych osób.

3. Jeżeli podatnik wydaje towar podmiotowi, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 4, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą otrzymania przez podatnika zapłaty za wydany towar, nie później jednak niż w terminie 30 dni, licząc od dnia wykonania usługi przez ten podmiot.

4. Jeżeli dostawa towaru lub wykonanie usługi powinny być potwierdzone fakturą, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wystawienia faktury, nie później jednak niż w 7. dniu, licząc od dnia wydania towaru lub wykonania usługi.

5. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio do faktur za częściowe wykonanie usługi.

<sup>4</sup> W przypadku otrzymania faktury, o której mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a lub lit. c, przed nabyciem prawa do rozporządzenia towarem jak właściciel albo przed wykonaniem usługi, z wyłączeniem przypadków, gdy faktura dokumentuje czynności, od których obowiązek podatkowy powstał zgodnie z art. 19 ust. 13 pkt 1, 2, 4, 7, 9-11 - prawo do obniżenia kwoty podatku

ściej transakcji dokonywanych na przełomie miesięcy, a więc zniesienie tego warunku tylko zaraz po zmianie wpłynęłoby na wysokość zobowiązań podatkowych, a znacznie uprościło procedurę rozliczeń zmniejszając stopień formalizmu<sup>1</sup> a tym samym ograniczając możliwości nadinterpretacji prawa podatkowego przez organy skarbowe.

Konkludując można stwierdzić, że przestrzeganie shmitowskiej zasady dogodności opodatkowania wpłynęłoby korzystnie nie tylko na poprawę płynności finansowej przedsiębiorców, ale również zwiększyło przejrzystość przepisów prawa podatkowego zmniejszając stopień sformalizowania procedur.

### **Rozdział III. Warunki finansowania innowacji w polskich mikroprzedsiębiorstwach.**

W gospodarce rynkowej istotną rolę odgrywa konkurencja przedsiębiorstw, wynikająca z zasady podaży i popytu warunkująca utrzymanie się przedsiębiorstwa na rynku. W dobie dynamicznie rozwijających się technik przepływu informacji jednym z podstawowych warunków uzyskania przewagi konkurencyjnej jest innowacyjność gospodarki; którą należy rozumieć jako: *„...zdolność i motywację przedsiębiorstw do ustawicznego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników prac badawczych i rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków. Innowacyjność, oznacza również doskonalenie i rozwój istniejących technologii produkcyjnych, eksploatacyjnych i dotyczących sfery usług, wprowadzanie nowych rozwiązań w organizacji i zarządzaniu, doskonalenie i rozwój infrastruktury, zwłaszcza dotyczącej gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji.”*<sup>2</sup> Taką definicję innowacyjności zawiera opracowany przez Ministerstwo Gospodarki program zwiększania innowacyjności gospodarki w latach 2007-2013. Z punktu widzenia mikroprzedsiębiorstw największym zainteresowaniem cieszą się innowacje w zakresie gromadzenia i przetwarzania danych, będą to więc technologie związane z teleinforma

---

należnego powstaje z chwilą nabycia prawa do rozporządzania towarem lub z chwilą wykonania usługi.

<sup>1</sup> “(...) Jedną z cech charakterystycznych uregulowania dotyczącego podatku od towarów i usług w porównaniu z podatkami dochodowymi jest znaczny stopień formalizmu i rygoryzmu.” – patrz -Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego - Ośrodek Zamiejscowy w Gdańsku z dnia 30 grudnia 1998 r. I SA/Gd 1738/97 – publikacja elektroniczna LexPolonica Prima stan na dz.6 grudnia 2006 r.

<sup>2</sup> Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013 - Ministerstwo Gospodarki Departament Rozwoju Gospodarki, Warszawa, 19 sierpnia 2006

tyką, w następnej kolejności dotyczy to innowacji w zakresie transportu, i technik sprzedaży. Zainteresowanie takie wynika ze specyfiki polskich mikroprzedsiębiorstw. Innowacjami w zakresie technologii mogą być zainteresowane w najlepszym przypadku, małe i średnie przedsiębiorstwa. Taki obszar zainteresowania mikroprzedsiębiorstw innowacyjnością, determinuje sposób finansowania tych zmian do źródeł własnych. Ograniczenia te wynikają z możliwości pozyskania środków finansowych na konieczne inwestycje. Istnieje wiele programów pomocowych choćby ze środków Unii Europejskiej, lecz ten rodzaj finansowania posiada z punktu widzenia mikroprzedsiębiorstw kilka istotnych niedogodności, jak chociażby to, że nie tylko trzeba posiadać w odpowiedniej proporcji wkład własny, ale przede wszystkim to, że najczęściej trzeba pierwsze ponieść nakłady, które dopiero po realizacji przedsięwzięcia są zwracane inwestorowi. Oczywiście innowacje w sferze nowych konstrukcji czy technologii są najczęściej wysoko nakładowe i mikro czy nawet średnie przedsiębiorstwa nie są w stanie zapewnić odpowiednich udziałów własnych. Procedura pozyskiwania środków pomocowych zarówno w sferze środków publicznych jak i unijnych jest ze zrozumiałych względów bardzo sformalizowana, co dodatkowo utrudnia szczególnie mikro i małym przedsiębiorcom dostęp do tych środków. Pozytywnym zjawiskiem jest to, że na przestrzeni ostatnich kilku lat istnieje w Polsce coraz większe zainteresowanie nie tylko środowisk naukowych, kwestią gospodarki opartej na wiedzy a co za tym idzie zwiększaniem stopnia jej innowacyjności. Przejawem tego rzecz by można „zmaterializowanego” zainteresowania poprzednich Rządów RP jest uchwalona w dniu 29 lipca 2005 roku ustawa o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej.<sup>1</sup> Wprawdzie ustawa ta w art. 3 ust. 4<sup>2</sup> wprowadza wyjątek dla mikroprzedsiębiorstw od zasady udzielania kredytów technologicznych jedynie przedsiębiorstwom będącym w dobrej kondycji finansowej, lecz ze względu na specyfikę polskich mikroprzedsiębiorstw nie ma to większego znaczenia. Taka forma wspierania finansowania innowacyjnych technologii jest wprost nieodzowna dla współczesnej rozwijającej się gospodarki polskiej, lecz niewystarczająca by miała w znacznym stopniu rzutować na innowacyjność całej gospodarki, ponieważ jak wynika z przedstawionej w rozdziale pierwszym analizy trzon polskiej gospo

---

<sup>1</sup> Dz.U.nr 179z 2005 r. poz.1484

<sup>2</sup> art.3 ust.4 - Kredytu technologicznego nie udziela się przedsiębiorcy będącemu w trudnej sytuacji ekonomicznej lub w okresie restrukturyzacji realizowanej z udziałem pomocy publicznej, chyba że jest mikroprzedsiębiorcą lub małym przedsiębiorcą w rozumieniu rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001/WE z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001), zmienionego rozporządzeniem nr 364/2004/WE z dnia 25 lutego 2004 r. (Dz. Urz. WE L 63 z 28.02.2004).

darki stanowią mikro i małe przedsiębiorstwa i to ich stopień innowacyjności rzutował będzie na całą gospodarke. Z tego też względu istotnym jest by wprowadzać rozwiązania systemowe, które poprawią kondycję finansową takich przedsiębiorstw. Próby poprawienia płynności finansowej nie tylko mikro i małych przedsiębiorstw w drodze administracyjno prawnej są mało skuteczne, o czym świadczy ustawa z dnia 12 czerwca 2003 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych<sup>1</sup> - będąca praktycznie tzw. "martwym prawem". W warunkach silnej konkurencji, zwłaszcza słabe ekonomicznie podmioty gospodarcze nie będą korzystały ze swych uprawnień, do należnych im odsetek od udzielanych kredytów kupieckich, zwłaszcza, że jak wynika z przedstawionej w rozdziale drugim analizy, często są zobligowane przepisami prawa podatkowego do bezprocentowego kredytowania budżetu. Zwiększenie stopnia innowacyjności gospodarki determinowane jest przez poziom nakładów inwestycyjnych. Istnieją rządowe programy wspierania inwestycji co znalazło swoje odzwierciedlenie w ustawie z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji.<sup>2</sup> Wprawdzie ustawa ta wprowadza pewne preferencje dla małych i średnich przedsiębiorstw, lecz w praktyce są to jedynie uregulowania pozorne. Postawione w art.3 tej ustawy warunki udzielenia wsparcia inwestycji wykluczają praktycznie mikroprzedsiębiorstwa a nawet małe i średnie. Przedsiębiorstwa takie nie są w stanie zapewnić udziału 25% środków własnych w 10 mln. czy nawet w 500 tys. euro inwestycji. Warunek 100 czy nawet 20 nowych miejsc pracy, przeklasyfikowuje takie przedsiębiorstwo do innej kategorii. Dowodzi to, że dotychczasowe działania wspierające inwestycje skierowane były do przedsiębiorstw dużych, zaś wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw, było często jedynie tylko pozorne. W pierwszym okresie transformacji polskiej gospodarki wsparcie finansowe dużych przedsiębiorstw było konieczne nie tylko ze względów ekonomiczny, ale również i społecznych. W sytuacji gdy motorem polskiej gospodarki stały się mikro i małe przedsiębiorstwa najwyższy czas wzmocnić ten „motor” finansowo by mógł się unowocześnić inwestując w innowacyjne technologie, zapewniające wzrost konkurencyjności polskiej gospodarki. Cel ten można osiągnąć nie koniecznie zmniejszając obciążenia podatkowe ( co również byłoby wskazane), ale przede wszystkim przez zwiększenie płynności finansowej mikro i małych przedsiębiorstw, umożliwiając im, korzystanie

---

<sup>1</sup> Dz.U. nr 139 z 2003 r. poz. 1323

<sup>2</sup> Dz.U.nr 41 z 2002 r. poz. 363

w większym stopniu ze środków Unii Europejskiej. Zmniejszenie kredytowania budżetu przez mikro i małe przedsiębiorstwa, nie zmieniłoby znacząco sytuacji płatniczej instytucji państwowych, natomiast w znaczącym stopniu powinno poprawić kondycję finansową zwłaszcza mikroprzedsiębiorstw. Przez okres ostatnich kilku lat wiele się mówi o konieczności reformy finansów publicznych, a co za tym idzie również systemu podatkowego. Proponuję więc zacząć od zmian idących w tym kierunku. Zrozumiałe są obawy, że w pierwszym okresie, budżet może odczuć negatywnie skutki tych zmian, lecz zrekompensowane to zostanie większymi wpływami w przyszłości. Swego czasu obecna Minister Finansów prof. Zyta Gilowska Powiedziała: „*zachłanność państwa na pieniądze obywateli jest nieograniczona*” najwyższy czas choćby w zakresie kredytowania budżetu, zachłanność tę ograniczyć. Sprzyja temu obecna koniunktura gospodarcza w Polsce, amortyzując ewentualne przesunięcie płatności zobowiązań podatkowych przez podmioty gospodarcze.

#### ***Bibliografia.***

1. A. Gomułowicz, Zasada sprawiedliwości podatkowej, Dom Wydawniczy ABC, 2001
2. B. Korcozowicz, Małe i Średnie Przedsiębiorstwa na Świecie, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, 2000 -<http://www.parp.gov.pl/publikacja14.php>
3. Red: J. Ostaszewski, Z.Fedorowicz, T.Kierczyński, Teoretyczne podstawy reformy podatków w Polsce, Difin, Warszawa 2004
4. A. Smith, Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów, PWN, Warszawa 1954, t.II
5. Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2004-2005 PARP 2006
6. Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013 - Ministerstwo Gospodarki Departament Rozwoju Gospodarki, Warszawa, 19 sierpnia 2006
7. GUS Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w I półroczu 2006 - Informacje i opracowania statystyczne 2006.

8. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego - Ośrodek Zamiejscowy w Gdańsku z dnia 30 grudnia 1998 r. I SA/Gd 1738/97 – publikacja elektroniczna LexPolonica Prima stan na dz.6 grudnia 2006 r.

*Spis wykresów i tabel.*

Wykres 1 Liczba osób fizycznych prowadząca działalność gospodarczą w latach 1997-2006.....	2
Wykres 2 Struktura przedsiębiorstw wg ilości osób zatrudnionych w 2004 roku.....	3
Wykres 3 Źródła finansowania inwestycji polskich małych przedsiębiorstw.....	3
Tabela 4 Innowacyjność przedsiębiorstw według klas wielkości przedsiębiorstw.....	4
Wykres 5 Przedsiębiorstwa wg rodzaju działalności.....	5